Fertiliteitspreservatie middels oöcytvitrificatie of het invriezen van embryo's bij hormoongevoelige tumoren

Op korte termijn onderga je een behandeling waardoor je mogelijk verminderd vruchtbaar raakt en/of vervroegd in de overgang komt. Met je behandelend arts heb je de mogelijkheid van invriezen van eicellen of embryo's besproken voorafgaand aan deze mogelijk schadelijke behandeling voor de vruchtbaarheid. Hiervoor is een spoed-oöcytvitrificatie dan wel spoed- ICSI behandeling nodig.
Bij een spoed-oöcytvitrificatie worden na stimulatie van de eierstokken, de door een punctie verkregen eicellen ingevroren. Op deze wijze kunnen de eicellen in de toekomst nog gebruikt worden. Oöcyt betekent eicel en vitrificatie betekent invriezen.
ICSI is een afkorting van Intra Cytoplasmatische Sperma Injectie en is een vorm van reageerbuisbevruchting. Bij een ICSI-behandeling brengt men in het laboratorium één zaadcel met een kleine naald in een eicel om te proberen een bevruchting (fertilisatie) tot stand te brengen. Embryo's die ontstaan worden indien mogelijk ingevroren om, indien gewenst, op een later stadium te worden teruggeplaatst.
In deze folder staat informatie over de spoed -ICSI en oöcytvitrificatie. Je kunt de folder thuis nog eens rustig doornemen. Heb je vragen of problemen, nu, tijdens het onderzoek of behandeling, dan kun je deze altijd voorleggen aan de behandelend arts of bij de fertiliteitsverpleegkundige.

Voorwaarden

Voorwaarden voor het verrichten van deze behandeling zijn: een goede lichamelijke en psychische conditie, goede prognose en de mogelijkheid tot uitstel van de chemo- of radiotherapeutische behandeling. Het starten van deze behandeling vindt altijd in overleg met de oncoloog plaats.

Psychische belasting

Op dit moment zit je in een spannende periode van je leven. Naast de behandeling van je aandoening ga je ook nog met spoed eicellen invriezen of een ICSI-behandeling doorlopen. De impact van kanker is groot. Verstoring van toekomstperspectieven en de belasting van de behandeling van kanker spelen hierbij een belangrijke rol. Een ingrijpende ziekte als kanker vergt veel van het aanpassingsvermogen en kan leiden tot negatieve emotionele gevolgen: angst, spanning, onzekerheid, piekeren of depressie.
Een fertiliteitspreservatie behandeling kan extra spanningen met zich meebrengen. Als je extra begeleiding wil, kun een afspraak maken voor een persoonlijk gesprek met een arts of een verpleegkundige. Dit kan zowel voor, tijdens als na de behandeling.

Duur behandeling

Het invriezen van eicellen of een ICSI-behandeling duurt ongeveer twee tot drie weken vanaf het moment dat je arts met je afspreekt.

Voortijdig beëindigen van de behandeling

In iedere fase van de behandeling kunnen redenen bestaan om de behandeling voortijdig te staken.

- Bij stimulatie groeien te veel follikels en er bestaat het risico op overstimulatie.
- Er vindt een voortijdige eisprong plaats waardoor de punctie niet kan doorgaan. Dit kan gebeuren als de grootte van de follikels erg verschillend is.
- Als er na de punctie geen eicellen uit de follikels zijn gekomen.

1460 231228

Kosten en verzekering In het basispakket worden voor alle patiënten

3 IVF/ICSI behandelingen vergoed. In dit geval betekent dit dat je verzekering deze spoedbehandeling volledig vergoedt inclusief de kosten voor opslag van de oocyten of embryo's. Het in de toekomst terugplaatsen van de eicellen of embryo's wordt door de verzekering gerekend bij de betreffende IVF/ICSI behandeling.

Voorafgaand aan de behandeling

Vooronderzoek

Voor de behandeling is poliklinisch al een aantal onderzoeken verricht: Indien van toepassing:

- Zaadonderzoek bij de man. Voor dit onderzoek moet op afspraak zaad worden ingeleverd bij het fertiliteitslaboratorium.
- Bloedonderzoek naar leverontsteking (hepatitis B en C) en HIV bij vrouw en eventueel man. Deze testen worden uitgevoerd in verband met mogelijke consequenties voor de behandeling. (Bovendien bepaalt de uitslag van de hepatitis B en C-test of eventueel invriezen van embryo's kan plaatsvinden. Bij besmetting met HIV wordt er geen behandeling uitgevoerd.)

Behandeling

Een ICSI-behandeling bestaat uit een aantal stappen. Deze stappen staan hieronder beschreven.
Schematisch overzicht (zie bijlage 'Schema')

- **Afspraak intake IVF/ ICSI uitleg en spuitinstructie bij de verpleegkundige**

Zodra je de beslissing hebt genomen om te starten met een spoed-ICSI behandeling wordt er direct een afspraak gemaakt voor het IVF/ICSI spreekuur. Indien mogelijk vindt dit meteen na de intake bij arts plaats. De verpleegkundige neemt de volledige behandeling met je door. Zij geeft ook uitleg over hoe je jezelf gaat injecteren.

- **Indien mogelijk start de arts direct met de behandeling**

Bij het aanmelden spreekt de verpleegkundige verder met je af wanneer je met de medicijnen start en wanneer je naar het ziekenhuis komt. Als er nog aanvullend onderzoek nodig is (zoals zaadonderzoek of bloedonderzoek), dan wordt dit besproken. De recepten krijg je al tijdens de intake met de arts.

Medicijnen en bijwerkingen

In een normale cyclus komt meestal één eicel tot volledige rijping. Bij IVF/ICSI is het nodig meerdere eicellen te laten rijpen. Hiertoe gebruikt de vrouw medicijnen. Deze medicijnen worden toegediend volgens onderstaand 'schema'. Omdat niet precies te voorspellen is hoe je eierstokken op de medicijnen reageren, staat van tevoren niet vast hoe lang je ze moet gebruiken. Daarnaast is het mogelijk om andere redenen van het schema wordt afgeweken.

Letrozol®

Letrozol® is een medicijn met twee functies:

1. Ten eerste onderdrukt Letrozol® de vrouwelijke hormonen, de oestrogenen. Dit is met name belangrijk bij hormoongevoelige tumoren om te voorkomen dat het oestradiolniveau te hoog wordt.
2. Ten tweede stimuleert Letrozol® de groei van meerdere follikels. Hoewel Letrozol® officieel niet geregistreerd is voor gebruik voor dit doeleinde, laten de onderzoeken tot nu toe geen schadelijke effecten zien voor zowel de vrouw als voor het nageslacht. De grotere studies beschrijven geen toename van terugkeer van de kanker, geen hogere waarden van de oestrogenen, geen toename van aangeboren afwijkingen bij het nageslacht, geen lager geboortegewicht en geen hoger risico op miskramen na gebruik van Letrozol®.

Gonal F®/ Rekovelle® / Menopur® / Ovaleap®

Deze preparaten bevatten onder andere FSH (Follikel Stimulerend Hormoon) dat er voor moet zorgen dat er meerdere follikels gaan rijpen in de eierstokken. Dit medicijn wordt via een prikpen toegediend.

Cetrotide® / Orgalutran® / Decapeptyl®
Deze medicijnen worden gebruikt om de LH-piek te onderdrukken. De LH-piek zorgt ervoor dat er een eisprong optreedt. Gedurende de behandeling is het noodzakelijk dat er geen spontane eisprong optreedt. Overigens kan Decepaptyl® ook gebruikt worden na Orgalutran® om juist een LH-piek op te wekken.

Ovitrelle®
Ovitrelle® bevordert de eicelrijping en loslating van eicellen in de follikels waardoor het juiste moment voor de punctie bepaald kan worden (± 36 uur na de Ovitrelle® injectie).

Foliumzuur
Door de Gezondheidsraad wordt aan alle vrouwen geadviseerd om Foliumzuurtabletten (0,4- of 0,5 mg) te gebruiken voor preventie van een open ruggetje.

Bijwerkingen
Als gevolg van de gebruikte medicijnen kunnen soms bijwerkingen optreden. De meest gehoorde klachten zijn hoofdpijn, algehele moeheid, opvliegers en nachtzweten, buikpijn, gespannen borsten, vocht vasthouden (en daarom aankomen in gewicht) en emotionele labiliteit. Indien nodig mag je paracetamol innemen. Deze klachten gaan vanzelf weer over, er is dan ook geen reden tot ongerustheid. Bij gebruik van de pil kan eventueel tussentijds bloedverlies optreden. Ook dit kan geen kwaad.

Schema

Cyclusdag 1
Eerste dag van je menstruatie

Cyclusdag 2
Start met Letrozol® 1 maal daags 2 tabletten van 2,5 mg op een vast tijdstip tussen 18:00 en 24:00 uur. Start met Gonal F®, op hetzelfde vaste tijdstip dat je de Letrozol® gebruikt.

Echoscopie op cyclusdag 1, 2 of 3
Op cyclusdag 1, 2 of 3 wordt een vaginale echoscopie gemaakt.

Cyclusdag 7
Echoscopie en start Orgalutran® (ga ook door met Letrozol® en Gonal F®). Ook wordt er bloed geprikt op hormoonwaardes.
Daarna volgens afspraak krijg je nog één of enkele malen een echo met eventueel bloedprikken.

Twee dagen voor punctie
- stop met de Gonal F®
- geen Letrozol® meer deze dag
- op de afgesproken tijd ‘s avonds Ovitrelle prikken (36 uur voor de punctie)

Dag van de punctie
Op de dag van de punctie zijn er een aantal punten van belang:
- normaal ontbijten
- 1 uur vóór de punctie 2 tabletten paracetamol (500 mg) innemen
- indien van toepassing wordt door je partner sperma ingeleverd ongeveer 15 minuten vóór de punctie

Instructie spermaproductie

- Het sperma moet geproduceerd worden door massage (masturbatie, zelfbevrediging) op de dag van de punctie.
- Het kan worden ingeleverd bij het IVF laboratorium, route 92, aan het eind van de gang links (zie bordje Fertiliteitslaboratorium)
- Er mag geen condoom gebruikt worden
- De penis mag van tevoren niet met zeep worden gewassen
- Het sperma mag alleen geproduceerd worden in een semenpotje dat is goedgekeurd door het laboratorium en verstrekt is door het CVB
- Het sperma mag thuis worden geproduceerd, echter moet het binnen 1 uur na de zaadlozing worden ingeleverd. Als dit niet mogelijk is, is er een ruimte beschikbaar op het CVB waar geproduceerd kan worden.
- Na productie thuis het semenpotje goed afsluiten en niet laten afkoelen of te warm laten worden. Het potje kan het best rechtop vervoerd worden waar de temperatuur door je lichaamswarmte het meest geschikt is. Bijvoorbeeld in de binnenzak van je jas.
- Indien in medium geproduceerd moet worden, gebeurt dit altijd in het ziekenhuis. Je krijgt hiervoor instructies.

Pijnstilling

Eén uur voor de punctie neem je thuis 2 tabletten paracetamol. Net voor de punctie krijg je meestal een pijnstillend middel. Deze pijnstiller (Rapifen) wordt in je bilspier geïnjecteerd door de verpleegkundige. Als bijwerking heeft deze pijnstiller dat je je gedurende de eerste uren wat suf kunt voelen. Als je Rapifen hebt gekregen, mag je dezelfde dag geen voertuig besturen.

De eicelpunctie

- De blaas moet goed leeg zijn voor de punctie
- Je wordt binnengeroepen en neemt plaats op de behandelstoel
- Er wordt een eendenbek ingebracht en de schede wordt schoongemaakt
- De echoprobe wordt ingebracht om de eierstokken zichtbaar te maken
- De naald wordt in positie gebracht en de eierstokken worden aangeprikt en de follikels worden leeggezogen
- Je kunt op een monitor zien hoe dit aanprikken gaat
- De vloeistof uit de follikels wordt opgevangen en aan de IVF-analist gegeven, deze onderzoekt de vloeistof op aanwezige eicellen
- De gehele punctie duurt ongeveer 20 minuten

Na de punctie mag je plaatsnemen in de rustkamer. Je kunt je wat suf voelen door de pijnstilling. De follikels die zijn leeggezogen, vullen zich weer met vocht, waardoor je een wat “zwaar” gevoel kunt hebben in de onderbuik. Dit kan een aantal dagen aanhouden. Neem de dag van de punctie rust en we adviseren je dus ook niet te werken. Je krijgt informatie over het aantal gevonden eicellen en hoort indien van toepassing of het aantal zaadcellen voldoende is om de behandeling (IVF of ICSI) uit te voeren. Je levert de contracten in betreffende het invriezen van eicellen of embryo’s. Je hebt nog Naproxen zetpillen gekregen als extra pijnstilling na de punctie. Hierover krijg je nog informatie van de verpleegkundige. Als je je goed genoeg voelt, mag je naar huis.

Complicaties van de behandelingen

Als complicaties kunnen sporadisch worden gezien: inwendige bloeding (buikpijn, niet lekker); infectie van de eierstokken (koorts, buikpijn); steeldraai van een eierstok (plotseling hevige buikpijn, misselijk, braken); overstimulatiesyndroom (zie verder). Mocht je klachten hebben en ongerust zijn, neem dan even contact op via het telefonisch spreekuur van de verpleegkundige, via de secretaresse of na kantooruren middels ons spoednummer.

Ovariële hyperstimulatie (overstimulatie)
Tijdens het gebruik van de medicijnen bestaat een kleine kans om een ovariële hyperstimulatie te ontwikkelen. Dit betekent dat de kleine bloedvaten in de eierstokken meer vocht doorlaten dan normaal. Hierdoor kan het bloed indikken en er kan vrij vocht in de buik ontstaan. Dit kan leiden tot klachten als opgezette buik, buikpijn, misselijkheid, braken, sterke gewichtstoename en kortademigheid. Het ingedikte bloed kan meer risico opleveren op trombose of een embolie met mogelijk vervelende complicaties tot gevolg. Bij deze klachten is het advies 2 tot 3 liter te drinken en het rustig aan te doen.

Medicijnen na de punctie
Na de punctie herstart je de Letrozol® 1 maal daags 2 tabletten van 2,5 mg. Hier ga je mee door tot aan de menstruatie.

Invriezen van eicellen dan wel embryo's
Op de dag van de punctie vindt cryopreservatie (invriezen) van de eicellen plaats. De analist beoordeelt de rijpheid van de eicellen en zal 's middags bellen om door te geven hoeveel eicellen er ingevroren zijn. Om eicellen in bewaring te kunnen geven, moet je ons een getekend contract ter instemming overhandigen. Op de dag van de punctie word je aan het eind van de dag gebeld om je te informeren over het aantal gevonden eicellen die zullen worden ingevroren. Indien het om embryo's gaat, heb je voor vier of vijf dagen na de punctie een telefonische afspraak om te horen hoeveel embryo's er zijn ingevroren. Enige tijd na het invriezen krijg je een kopie van het contract thuisgestuurd. Hierop staat het aantal ingevroren eicellen en de datum van invriezen vermeld. De eicellen worden ingevroren in de zogenaamde rietjes. Als we embryo's invriezen dan vindt dit op de vierde dag na de punctie plaats. Analisten beoordelen de kwaliteit van de embryo's. Als er embryo's worden ingevroren moeten jij en je partner het contract tekenen in tweevoud. Enige tijd na het invriezen krijgt je een kopie van het contract thuisgestuurd. Hierop staat het aantal ingevroren embryo's en de datum van invriezen vermeld. De embryo's worden ingevroren in de zogenaamde rietjes.

Twee dagen na de punctie
Telefonisch consult voor het resultaat van het aantal embryo's.
Als er embryo's worden ingevroren, word je door de arts gebeld om te horen hoeveel embryo's er zijn ingevroren.

Belangrijke telefoonnummers

ETZ (Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis): (013) 221 00 00
Centrum Voortplanting Brabant (CVB): (013) 221 00 60

Voor het maken van een afspraak, niet-medische vragen of het opvragen van medische gegevens: 013-2210060
Van maandag tot en met vrijdag van 8.30 - 17.00 uur.

Voor medische vragen en uitslagen: 013-2213006
Telefonisch spreekuur verpleegkundige Maandag tot en met vrijdag van 8.30 - 9.30 uur en van 13.00 - 14.30 uur, donderdagmiddag van 13.30 - 14.30 uur.

Afspraak maken IUI en spoed in het weekend: 013-2210060
Uitsluitend voor het maken van een afspraak voor de IUI voor de volgende dag en zaken die niet kunnen wachten tot de eerstvolgende werkdag
Zaterdag en zondag van 10.00 - 11.00 uur.

Noodgevallen: FAM: 013-2210800
In noodgevallen kun je buiten kantooruren contact opnemen met Fam.

MijnETZ: medische gegevens, afspraken en uitslagen zijn in te zien via de app MyChart, te downloaden via de playstore.
Inloggen met DigiD. Meer informatie vind je op www.etz.nl/MijnETZ

Bloedprikken: www.etz./bloedprikken
Maak een afspraak.

CVB, locatie ETZ Elisabeth, route 92 | www.infocvb.nl